YHTEISÖJEN TUOMIOISTUIMEN TUOMIO (toinen jaosto)

1 päivänä lokakuuta 2009 *

Asiassa C-505/07,

jossa on kyse EY 234 artiklaan perustuvasta ennakkoratkaisupyynnöstä, jonka Tribunal Supremo (Espanja) on esittänyt 22.10.2007 tekemällään päätöksellä, joka on saapunut yhteisöjen tuomioistuimeen 19.11.2007, saadakseen ennakkoratkaisun asiassa, jonka on pannut vireille

Compañía Española de Comercialización de Aceite SA,

Asociación Española de la Industria y Comercio Exportador de Aceite de Olivan **(Asoliva)**,

Asociación Nacional de Industriales Envasadores y Refinadores de Aceites Comestiblesin **(Anierac)** ja

Administración del Estadon osallistuessa asian käsittelyyn

* Oikeudenkäyntikieli: espanja.

YHTEISÖJEN TUOMIOISTUIN (toinen jaosto),

toimien kokoonpanossa: jaoston puheenjohtaja C. W. A. Timmermans sekä tuomarit J.-C. Bonichot, K. Schiemann, J. Makarczyk (esittelevä tuomari) ja C. Toader,

julkisasiamies: J. Kokott,
kirjaaja: hallintovirkamies K. Sztranc-Sławiczek,

ottaen huomioon kirjallisessa käsittelyssä ja 17.12.2008 pidetyssä istunnossa esitetyn,

ottaen huomioon huomautukset, jotka sille ovat esittäneet:

– Compañía Española de Comercialización de Aceite SA, edustajanaan abogado R. Illescas Ortiz,

– Asociación Española de la Industria y Comercio Exportador de Aceite de Oliva (Asoliva), edustajinaan procuradora M. Albarracín Pascual ja abogada C. Ortega Martínez,

– l'Asociación Nacional de Industriales Envasadores y Refinadores de Aceites Comestibles (Anierac), edustajinaan procurador F. Bermúdez de Castro Rosillo ja abogado A. Ruiz-Giménez Aguilar,

– Euroopan yhteisöjen komissio, asiamiehinään F. Jimeno Fernández ja F. Castillo de la Torre,

kuultuaan julkisasiamiehen 12.2.2009 pidetyssä istunnossa esittämän ratkaisuehdotuksen,

on antanut seuraavan

tuomion

1 Ennakkoratkaisupyyntö koskee rasva-alan yhteisestä markkinajärjestelystä 22.9.1966 annetun neuvoston asetuksen N:o 136/66/ETY (EYVL L 172, s. 3025), sellaisena kuin se on muutettuna 20.7.1998 annetulla neuvoston asetuksella (EY) N:o 1638/98 (EYVL L 210, s. 32; jäljempänä asetus N:o 136/66), 12 a artiklan ja tiettyjen kilpailusääntöjen soveltamisesta maataloustuotteiden tuotantoon ja kauppaan 4.4.1962 annetun neuvoston asetuksen N:o 26 (EYVL 30, s. 993) 2 artiklan tulkintaa.

2 Tämä pyyntö on esitetty asiassa, jossa Compañía Española de Comercialización de Aceite SA (jäljempänä Cecasa) on nostanut kanteen Tribunal de Defensa de la Competencian 5.3.2002 tekemästä päätöksestä, jolla siltä evättiin yksittäinen lupa yhteisyrityksen perustamiseksi oliiviöljyn myymistä varten.

Asiaa koskevat oikeussäännöt

Yhteisön säännöstö

Kilpailusääntöjen soveltamista maatalouteen koskevat säännökset

3 Asetuksen N:o 26 ensimmäisessä perustelukappaleessa todetaan seuraavaa:

”Perustamissopimuksen [36] artiklan mukaan yhteiseen maatalouspolitiikkaan kuuluu siitä päättäminen, onko perustamissopimuksen kilpailusääntöjä sovellettava maataloustuotteiden tuotantoon ja kauppaan – –”.

4 Asetuksen N:o 26 1 artiklassa säädetään seuraavaa:

”Tämän asetuksen voimaantulosta perustamissopimuksen [81]–[86] artiklaa sekä niiden täytäntöönpanoa koskevia säännöksiä sovelletaan kaikkiin perustamissopimuksen [81] artiklan 1 kohdassa ja [82] artiklassa tarkoitettuihin sopimuksiin, päätöksiin ja menettelyihin, jotka koskevat perustamissopimuksen liitteessä [I] lueteltujen tuotteiden tuotantoa tai kauppaa, jollei 2 artiklasta muuta johdu”.

5 EY:n perustamissopimuksen liitteessä I lueteltuihin maataloustuotteisiin kuuluu oliiviöljy.

6 Asetuksen N:o 26 2 artiklan 1 ja 2 kohdassa säädetään seuraavaa:

”1. Perustamissopimuksen [81] artiklan 1 kohtaa ei sovelleta sellaisiin edellisessä artiklassa tarkoitettuihin sopimuksiin, päätöksiin ja menettelyihin, jotka kuuluvat olennaisena osana kansallisiin markkinoihin tai jotka ovat tarpeen perustamissopimuksen [33] artiklassa esitettyjen tavoitteiden saavuttamiseksi. Sitä ei sovelleta sellaisiin yksittäisen jäsenvaltion maataloustuottajien, tuottajien yhteenliittymien tai tällaisten yhteenliittymien muodostamien yhteenliittymien sopimuksiin, päätöksiin ja menettelyihin, jotka koskevat maataloustuotteiden tuotantoa tai myyntiä taikka maataloustuotteiden yhteisten varastointi-, käsittely- tai jalostuslaitosten käyttöä sikäli kuin niihin ei sisälly velvoitetta noudattaa määrättyjä hintoja, jollei komissio totea, että kilpailu tällöin estyy tai että perustamissopimuksen [33] artiklassa mainittujen tavoitteiden saavuttaminen vaarantuu.

2. Jollei yhteisön tuomioistuimen toimivallasta tutkia komission päätöksiä muuta johdu, ainoastaan komissiolla on toimivalta, sen jälkeen kun se on kuullut jäsenvaltioita ja niitä yrityksiä tai yritysten yhteenliittymiä, joita asia koskee, sekä muita luonnollisia henkilöitä tai oikeushenkilöitä, joiden kuulemista se pitää tarpeellisena, ratkaista päätöksellään, joka on julkaistava, mitkä sopimukset, päätökset ja menettelyt täyttävät 1 kohdassa säädetyt edellytykset”.

Rasva-alaa koskevat säännökset

7 Asetuksen N:o 136/66 12 a artiklassa säädetään seuraavaa:

”Jos markkinat häiriintyvät vakavasti tietyillä yhteisön alueilla, voidaan markkinoiden säätelemiseksi päättää 38 artiklassa säädettyjä menettelyjä noudattaen valtuuttaa riittävät takeet tarjoavan ja valtion hyväksymät elimet tekemään sopimuksia niiden

kaupan pitämän oliiviöljyn varastoinnista. Kyseeseen tulevista elimistä annetaan etusija [tuottajaryhmistä ja niiden liitoista 20.5.1997 annetun neuvoston] asetuksen (EY) N:o 952/97 [(EYVL L 142, s. 30)] mukaisesti hyväksytyille tuottajaryhmille ja niiden liitoille.

Ensimmäisessä alakohdassa tarkoitetut toimenpiteet voidaan toteuttaa muun muassa silloin, kun markkinoiden todettu keskihinta on edustavana ajanjaksona 95 prosenttia markkinointivuosien 1997/98 aikana sovellettua interventiohintaa alempi.

Sopimusten tekemiseen myönnetyn tuen määrä samoin kuin tämän artiklan yksityiskohtaiset soveltamissäännöt sekä erityisesti kyseisten varastoitavien öljyjen määrä, laatu ja varastointiaika vahvistetaan 38 artiklassa säädetyn menettelyn mukaisesti siten, että sillä on huomattava vaikutus markkinoihin. Tuki voidaan myöntää tarjouskilpailun kautta".

8 Asetuksen N:o 136/66 38 artiklan 1 kohdassa viitataan komitologiamenettelyyn.

9 Asetuksen N:o 952/97 1 artiklan mukaan tällä asetuksella laaditaan tietyille alueille järjestelmä, jonka tarkoituksena on rohkaista tuottajaryhmien ja niiden liittojen perustamista.

10 Asetuksen N:o 952/97 1 artiklassa säädetään nimittäin seuraavaa:

”Nykyisin tietyillä alueilla havaittujen maataloustuotteiden tarjonnassa ja markkinoille saattamisessa esiintyvien ja tuottajien riittämättömästä järjestäytymisestä johtuvien rakenteellisten epäkohtien korjaamiseksi tällä asetuksella laaditaan näille alueille järjestelmä, jonka tarkoituksena on rohkaista tuottajaryhmien ja niiden liittojen perustamista”.

11 Neuvoston asetus N:o 952/97 kumottiin ilman, että sitä korvattiin toisella asetuksella, Euroopan maatalouden ohjaus- ja tukirahaston (EMOTR) tuesta maaseudun kehittämiseen ja tiettyjen asetusten muuttamisesta ja kumoamisesta 17.5.1999 annetulla neuvoston asetuksella (EY) N:o 1257/1999 (EYVL L 160, s. 80).

12 Neuvoston asetuksen N:o 1257/1999 44. perustelukappaleesta ilmenee, että koska tuottajaryhmille ja niiden liitoille myönnetään tukea useissa yhteisissä markkinajärjestelyissä, maaseudun kehittämisen osana tuottajaryhmille annettava erityistuki ei vaikuta enää tarpeelliselta.

13 Asetuksen N:o 1638/98 11 perustelukappaleen sanamuoto on seuraava:

”julkisten interventio-ostojen järjestelmä kannustaa tuotantoon, joka saattaa aiheuttaa epätasapainoa markkinoilla; tämän vuoksi olisi lopetettava interventio-ostot ja viittaukset interventiohintaan olisi poistettava tai korvattava”.

14 Sanotun asetuksen 12 perustelukappaleessa todetaan seuraavaa:

”oliiviöljyn tarjonnan säätelyä koskevan tavoitteen saavuttamiseksi vakavan markkinahäiriön sattuessa olisi säädettävä yksityisten varastointisopimusten tukijärjestelmästä ja sopimusten osalta annettava etusija – – asetuksessa N:o 952/97 tarkoitetuille tunnustetuille tuottajaryhmille ja niiden liitoille”.

15 Oliiviöljyn yksityisen varastoinnin tukijärjestelmästä 21.12.1998 annetun komission asetuksen (EY) N:o 2768/98 (EYVL L 346, s. 14) 1 artiklan 1 kohdassa säädetään seuraavaa:

”Tuottajajäsenvaltioiden toimivaltaisten elinten on tehtävä irtotavarana olevan neitsytoliiviöljyn yksityistä varastointia koskevat sopimukset tässä asetuksessa säädetyillä edellytyksillä”.

16 Sanotun asetuksen 1 artiklan 2 kohdan mukaan komissio voi avata kestoltaan rajoitettuja tarjouskilpailuja oliiviöljyn yksityistä varastointia koskevien sopimusten toteuttamiseen myönnettävien tukien määrittelemiseksi.

Kansallinen säännöstö

17 Kilpailun suojelemisesta (Ley 16/1989 de Defensa de la Competencia) 17.7.1989 annetun lain 16/1989 (BOE nro 170, 18.7.1989, s. 22747; jäljempänä LDC) 1 §:ssä säädetään seuraavaa:

”1. Kiellettyjä ovat kaikki sopimukset, päätökset tai yhteiset suositukset taikka yhdenmukaistetut tai tietoisesti samansuuntaiset menettelytavat, joiden tarkoituksena on estää, rajoittaa tai vääristää kilpailua kansallisilla markkinoilla tai niiden osalla tai joista seuraa tai voi seurata, että kilpailu estyy, rajoittuu tai vääristyy kansallisilla markkinoilla tai niiden osalla, ja erityisesti sellaiset sopimukset, päätökset, suositukset tai menettelytavat

a) joilla suoraan tai välillisesti vahvistetaan hintoja tai muita kauppa- tai palveluehtoja

b) joilla rajoitetaan tai valvotaan tuotantoa, jakelua, teknistä kehitystä tai investointeja

c) joilla jaetaan markkinoita tai hankintalähteitä

– –

2. Sopimukset, päätökset ja suositukset, jotka ovat kiellettyjä tämän pykälän 1 kohdan nojalla, ovat mitättömiä eikä niihin voida soveltaa tässä laissa säädettyjä poikkeuksia.

– –”.

18 LDC:n 3 §:n, jonka otsikko on ”Hyväksymisedellytykset”, sanamuoto on seuraava:

”1. Edellä 1 §:ssä tarkoitetut sopimukset, päätökset, suositukset ja menettelytavat tai niiden ryhmät, jotka ovat omiaan tehostamaan tuotantoa tai edistämään tuotteiden ja palvelujen myyntiä tai teknistä tai taloudellista kehitystä, voidaan hyväksyä, silloin kun

a) kuluttajat tai käyttäjät voivat saada kohtuullisen osuuden niillä saatavista eduista

b) niillä ei aseteta asianomaisille yrityksille rajoituksia, jotka eivät ole välttämättömiä näiden tavoitteiden saavuttamiseksi

c) niillä ei anneta niihin osallistuville yrityksille mahdollisuutta poistaa kilpailua merkittävältä osalta kyseessä olevien tuotteiden tai palvelujen markkinoita.

2. Samoin voidaan hyväksyä 1 §:ssä tarkoitetut sopimukset, päätökset, suositukset ja menettelytavat tai niiden ryhmät, edellyttäen että ne voidaan perustella yleisellä taloudellisella tilanteella ja yleisen edun mukaisilla syillä, silloin kun

a) niillä on tarkoitus puolustaa ja edistää vientiä, edellyttäen että ne eivät vaikuta kilpailuun kansallisilla markkinoilla ja että ne ovat Espanjan ratifioimissa kansainvälisissä sopimuksissa vahvistettujen velvoitteiden mukaisia

b) niillä kohennetaan riittävästi epäedullisessa asemassa olevien alueiden tai alojen sosiaalista ja taloudellista tilannetta, tai

c) ne eivät vähäisen merkityksensä vuoksi ole omiaan vaikuttamaan merkittävästi kilpailuun”.

Pääasia ja ennakkoratkaisukysymykset

19 Yhteisöjen tuomioistuimelle toimitetuista asiakirjoista ilmenee, että Cecasa on Espanjan oikeuden mukaan perustettu osakeyhtiö, jonka osakkaista 68 prosenttia on öljyntuottajia, öljynpuristamoita ja osuuskuntia sekä 32 prosenttia rahoituslaitoksia ja muita yhtiöitä. Yhtiön osakkaina olevien oliivinviljelijöiden osuus Espanjan oliiviöljyntuotannosta on 50–60 prosenttia.

20 Cecasa haki 5.4.2001 kansallisilta kilpailuviranomaisilta LDC:n 3 §:n mukaista yksittäistä lupaa, jotta se voisi perustaa yhteisyrityksen oliiviöljyn myymistä varten, koska sen pääasiallinen tavoite oli estää oliiviöljyn hintojen lasku alle tietyn tason, joka

oli 95 prosenttia aiemmasta interventiohinnasta, ostamalla oliiviöljyä tämän hintatason saavuttamisen jälkeen ja saattamalla se uudelleen markkinoille, kun hintataso alkaa jälleen nousta.

21 Koska Cecasan esittämällä yksittäistä lupaa koskevalla hakemuksella oli tarkoitus saada aikaan kilpailijoiden välinen sopimus vähimmäishintojen ylläpitämiseksi ylijäämäisen tuotannon tilanteissa, Tribunal de Defensa de la Competencia epäsi tämän hakemuksen 5.3.2002 tekemällään päätöksellä.

22 Audiencia Nacionalin hallinnollisia riita-asioita käsittelevä osasto vahvisti pääasiallisesti tämän päätöksen 22.7.2005 tuomiolla, josta Cecasa teki kassaatiovalituksen ennakkoratkaisua pyytäneelle tuomioistuimelle.

23 Näissä olosuhteissa Tribunal Supremo päätti lykätä asian ratkaisua ja esittää yhteisöjen tuomioistuimelle seuraavat ennakkoratkaisukysymykset:

”1) Sallitaanko – – asetuksen N:o 136/66 12 a artiklassa – – se, että osakeyhtiö, jonka osakkaina on suurimmaksi osaksi maataloustuottajia, öljypuristamoita ja oliivinviljelijöiden osuuskuntia sekä rahoitusyhtiöitä, luetaan ’elimiin’, joilla on valtuutus tehdä sopimuksia oliiviöljyn varastoinnista? Voidaanko katsoa, että tällainen yhtiö vastaa asetuksessa – – N:o 952/97 tarkoitettuja tunnustettuja tuottajaryhmiä ja niiden liittoja?

2) Jos yhtiö on luokiteltavissa ’elimiin’, jotka voivat harjoittaa varastointia, voidaanko ’valtion antama hyväksyntä’, joka näiden elinten on saatava edellä mainitun

asetuksen N:o 136/66 12 a artiklan nojalla, saada yksittäisellä poikkeuslupahakemuksella (’valtuutus’), joka esitetään kansallisille kilpailuviranomaisille?

3) Edellytetäänkö asetuksen N:o 136/66 12 a artiklassa ehdottomasti, että komissio hyväksyy jokaisessa tapauksessa oliiviöljyn yksityisen varastoimisen, vai onko sen sijaan tuottajien kyseisen oliiviöljyn ostamiseksi ja varastoimiseksi sopima yksityisesti rahoitettu mekanismi, jota käytetään yksinomaan samoin ehdoin ja edellytyksin kuin yhteisön rahoittamaa yksityistä varastointia ja jonka tarkoituksena on täydentää ja nopeuttaa tätä yhteisön rahoittamaa varastointia sen rajoja ylittämättä, yhteensopiva kyseisen artiklan kanssa?

4) Onko yhteisöjen tuomioistuimen asiassa C-137/00, Milk Marque [ja National Farmers’ Union], 9.9.2003 antamassaan tuomiossa [(Kok., s. I-7975)] vahvistama oikeuskäytäntö, joka koskee sitä, että kansalliset viranomaiset soveltavat kansallisia kilpailusääntöjä sellaisiin tuottajien sopimuksiin, jotka voivat lähtökohtaisesti kuulua – – asetuksen N:o 26 2 artiklan soveltamisalaan, ulotettavissa koskemaan sopimuksia, jotka voivat ominaisuuksiensa tai kyseisen alan ominaisuuksien vuoksi vaikuttaa yhteisön oliiviöljymarkkinoihin kokonaisuutena arvioiden?

5) Jos kansalliset kilpailuviranomaiset olisivat toimivaltaisia soveltamaan kansallisia oikeussääntöjä edellä mainittuihin sopimuksiin, jotka voivat vaikuttaa rasva-alan yhteiseen markkinajärjestelyyn, voivatko nämä viranomaiset kieltää ehdottomasti valittajan kaltaiselta yhtiöltä mahdollisuuden käyttää oliiviöljyn varastointimekanismeja myös asetuksen N:o 136/66 12 a artiklassa tarkoitetuissa tilanteissa, joissa ’markkinat häiriintyvät vakavasti’?”

Ennakkoratkaisukysymykset

Ennakkoratkaisupyynnön tutkittavaksi ottaminen

24 Ensimmäisen ennakkoratkaisukysymyksen toisessa osassa ennakkoratkaisupyynnön esittänyt tuomioistuin viittaa asetukseen N:o 952/97, joka ei enää ollut voimassa kansallisessa tuomioistuimessa käsiteltävässä asiassa riidanalaisen päätöksen tekemisen ajankohtana.

25 Tältä osin on huomautettava, että vakiintuneen oikeuskäytännön mukaan on niin, että jos esitetyt kysymykset koskevat yhteisön oikeuden tulkintaa, yhteisöjen tuomioistuimen on lähtökohtaisesti vastattava niihin (ks. asia C-213/07, Michaniki, tuomio 16.12.2008, Kok., s. I-9999, 33 kohta oikeuskäytäntöviittauksineen).

26 Yhteisöjen tuomioistuin voi kieltäytyä vastaamasta kansallisen tuomioistuimen esittämään ennakkoratkaisukysymykseen vain, jos on ilmeistä, että kansallisen tuomioistuimen pyytämällä yhteisön oikeuden tulkitsemisella ei ole mitään yhteyttä kansallisessa tuomioistuimessa käsiteltävän asian tosiseikkoihin tai kohteeseen, jos ongelma on luonteeltaan hypoteettinen tai jos yhteisöjen tuomioistuimella ei ole tiedossaan niitä tosiseikkoja ja oikeudellisia seikkoja, jotka ovat tarpeen, jotta se voisi antaa hyödyllisen vastauksen sille esitettyihin kysymyksiin (ks. em. asia Michaniki, 34 kohta oikeuskäytäntöviittauksineen).

27 Kuten julkisasiamies on todennut ratkaisuehdotuksensa 33 kohdassa, asetus N:o 952/97 ei ole menettänyt merkitystään sen voimassaolon päättymisen vuoksi.

28 Koska asetuksen N:o 136/66 12 a artiklassa on nimenomaisesti viitattu tuottajaryhmiin ja niiden liittoihin, niillä on erityinen tehtävä sanotun säännöksen yhteydessä. Yhteisön

lainsäätäjä on nimittäin myöntänyt sanotuille ryhmille ja niiden liitoille etusijan oliiviöljyn varastointia koskevien sopimusten tekemiseen.

29 Näissä olosuhteissa on katsottava, että ensimmäisen ennakkoratkaisukysymyksen toinen osa täyttää tutkittavaksi ottamisen edellytykset.

Ensimmäinen kysymys

30 Ennakkoratkaisupyynnön esittänyt tuomioistuin haluaa ensimmäisellä kysymyksellään selvittää, sisältyykö osakeyhtiö, jonka osakkaina on suurimmaksi osaksi maataloustuottajia, öljypuristamoita ja oliivinviljelijöiden osuuskuntia ja jonka osakkeiden loppuosa on rahoitusyhtiöiden hallussa, sellaisen elimen käsitteeseen, joille voidaan antaa valtuutus oliiviöljyn varastointia koskevien sopimusten tekemiseen asetuksen N:o 136/66 12 a artiklan nojalla.

31 Tältä osin on huomautettava, kuten asetuksen N:o 1638/98 11. perustelukappaleesta ilmenee, että ottaen huomioon interventio-ostojen aiheuttaman mahdollisen epätasapainon markkinoilla, Euroopan unionin neuvosto päätti tämän asetuksen antamisen perusteella lopettaa interventio-ostojärjestelmän oliiviöljymarkkinoiden uudistamisen yhteydessä.

32 Asetuksen N:o 1638/98 12. perustelukappaleesta seuraa, että jotta oliiviöljyn tarjonnan säätelyä koskeva tavoite voidaan saavuttaa vakavan markkinahäiriön sattuessa, otettiin käyttöön tukijärjestelmä yksityistä varastointia koskevia sopimuksia varten. Tämän järjestelmän piirteet ilmenevät asetuksen N:o 136/66 12 a artiklasta.

33 Asetuksen N:o 136/66 12 a artiklasta, luettuna yhdessä asetuksen N:o 1638/98 12. perustelukappaleen kanssa, nimittäin seuraa, että elimet, jotka tarjoavat riittävät takeet ja jotka ovat jäsenvaltioiden toimivaltaisten viranomaisten hyväksymiä, voidaan valtuuttaa tekemään sopimuksia oliiviöljyn yksityisestä varastoinnista. Näihin elimiin kuuluvat asetuksessa N:o 952/97 tarkoitetut tuottajaryhmät ja niiden liitot, joille annetaan etusija.

34 On todettava, että edellyttäen, että asetuksen N:o 136/66 12 a artiklan mukaiset edellytykset täyttyvät, sekä yksityiset että julkiset yritykset niiden kokoonpanosta tai rahoitustavasta riippumatta voidaan valtuuttaa tekemään sopimuksia tämän artiklan nojalla.

35 Näin ollen ensimmäiseen kysymykseen on vastattava, että osakeyhtiö, jonka osakkaina on suurimmaksi osaksi öljyntuottajia, öljynpuristamoita sekä oliivinviljelijöiden osuuskuntia ja jonka osakkeiden loppuosa on rahoitusyhtiöillä, voi sisältyä asetuksen N:o 136/66 12 a artiklassa tarkoitetun elimen käsitteeseen, ja se voidaan valtuuttaa tekemään oliiviöljyn yksityistä varastointia koskeva sopimus tämän artiklan nojalla edellyttäen, että tässä säännöksessä tarkoitetut edellytykset täyttyvät.

Toinen kysymys

36 Ennakkoratkaisupyynnön esittänyt tuomioistuin haluaa toisella kysymyksellään pääasiallisesti selvittää, millä edellytyksillä jäsenvaltio voi antaa asetuksen N:o 136/66 12 a artiklassa tarkoitetun hyväksynnän.

37 Tältä osin on todettava, että sanottu artikla ei sisällä minkäänlaista täsmennystä kansallisesta menettelystä, jonka perusteella hyväksyntä myönnetään elimelle, joka

haluaa varastoida oliiviöljyä yksityisesti. Siinä ei myöskään täsmennetä kansallista viranomaista, jolla on toimivalta tällaisen hyväksynnän antamiseen.

38 Vaikka jäsenvaltioilla nimittäin on liikkumavaraa asetuksen N:o 136/66 12 a artiklan mukaisen oliiviöljyn yksityistä varastointia koskevan hyväksymismenettelyn tosiasiallisessa järjestämisessä, niillä on kuitenkin tämä liikkumavara vain noudattamalla täysimääräisesti asetuksessa säädettyjä tavoitteita ja velvoitteita.

39 Jäsenvaltion lainsäädännön mukaisen viranomaisen, joka antaa hyväksynnän, on voitava toteuttaa kaikki tarvittavat tarkastukset sen varmistamiseksi, että hyväksymishakemuksen esittänyt elin voi ryhtyä oliiviöljyn yksityiseen varastointiin yhteisön maatalouslainsäädännön säännösten mukaisesti ja että se tarjoaa tältä osin riittävät takeet.

40 Lisäksi asetuksen N:o 136/66 12 a artiklan tehokkuuden takaamiseksi, kansallisen viranomaisen, joka on toimivaltainen antamaan hyväksynnän elimelle tämän artiklan mukaisten sopimusten tekemiseen, on oltava selvästi tunnistettavissa.

41 Toiseen kysymykseen on näin ollen vastattava, että ”valtion antama hyväksyntä”, joka elinten on asetuksen N:o 136/66 12 a artiklan mukaan saatava, voidaan hankkia kansalliselle kilpailuviranomaiselle esitetyllä yksittäisellä poikkeuslupahakemuksella (”valtuutus”) edellyttäen, että näillä viranomaisilla on tehokkaat keinot sen varmistamiseksi, että hakemuksen esittänyt elin soveltuu oliiviöljyn yksityiseen varastointiin laissa säädettyjen edellytysten mukaisesti.

Kolmas kysymys

42 Ennakkoratkaisupyynnön esittänyt tuomioistuin haluaa kolmannella kysymyksellään pääasiallisesti selvittää, onko oliiviöljyn ostamiseksi ja varastoimiseksi yksityisesti toteutettu ja rahoitettu mekanismi, johon ei sovelleta asetuksen N:o 136/66 12 a artiklassa tarkoitettua hyväksymismenettelyä, tämän säännöksen vastainen.

43 Tältä osin, ja kuten tämän tuomion 31 ja 32 kohdassa on todettu, asetuksen N:o 1638/98 antamisen perusteella oliiviöljymarkkinoiden uudistamisen yhteydessä asetuksen N:o 136/66 12 a artiklalla luotiin tukijärjestelmä oliiviöljyn yksityistä varastointia koskevien sopimuksien tekemiseen.

44 Kun otetaan huomioon tämän säännöksen sanamuoto, on todettava, että asetuksen N:o 136/66 12 a artiklalla käyttöön otettua mekanismia sovelletaan ainoastaan varastointiin, jolle myönnetään yhteisön rahoitusta.

45 Sitä vastoin silloin, kun toimijat eivät pyri saamaan yhteisön tukea, oliiviöljyn yksityinen varastointi ei kuulu asetuksen N:o 136/66 soveltamisalaan.

46 Sellaisen yksityisen varastointimekanismin ottaminen käyttöön, jota rahoitetaan yksityisesti, ei ole näin ollen asetuksen N:o 136/66 12 a artiklan vastaista.

47 Tällaisen yhteisön tuen ulkopuolella olevan toimenpiteen käyttöön ottamisen seurauksena ei kuitenkaan saa olla se, että oliiviöljymarkkinoita sääntelevien yhteisön oikeuden ja kansallisen oikeuden säännösten ja kilpailusääntöjen soveltamiselta vältytään oliiviöljyn varastoinnin osalta.

48 Näin ollen kolmanteen kysymykseen on vastattava, että oliiviöljyn ostamiseksi ja varastoimiseksi yksityisesti toteutettu ja rahoitettu mekanismi, johon ei sovelleta asetuksen N:o 136/66 12 a artiklassa tarkoitettua hyväksymismenettelyä, ei ole kyseisen säännöksen vastainen.

Neljäs ja viides kysymys

49 Ennakkoratkaisupyynnön esittänyt tuomioistuin haluaa neljännellä ja viidennellä kysymyksellään selvittää kansallisten kilpailuviranomaisten toimivallan laajuuden siinä tilanteessa, jossa kansallisilla oliiviöljymarkkinoilla toimivien yritysten välisellä sopimuksella on vaikutuksia yhteisön tasolla.

50 Tältä osin on huomautettava, että kilpailua koskevaa yhteisön oikeutta ja kansallista kilpailulainsäädäntöä sovelletaan rinnakkain, koska rajoittavia järjestelyjä tarkastellaan yhteisön oikeudessa ja kansallisessa oikeudessa eri näkökulmista. Kun EY 81 ja EY 82 artiklassa käsitellään kilpailunrajoituksia niiden esteiden kannalta, joita kyseisistä järjestelyistä voi aiheutua jäsenvaltioiden väliselle kaupalle, kansallisissa lainsäädännöissä, joihin ovat vaikuttaneet näille lainsäädännöille ominaiset näkökohdat, tarkastellaan kilpailunrajoituksia ainoastaan näiden kansallisille lainsäädännöille ominaisten näkökohtien kannalta (ks. em. asia Milk Marque ja National Farmers' Union, tuomion 61 kohta oikeuskäytäntöviittauksineen)

51 Kun otetaan huomioon tämä kansallisen oikeuden ja yhteisön kilpailuoikeuden alaan kuuluvien säännösten rinnakkainen soveltaminen, se seikka, että yhteisen markkinajärjestelyn alalla toimivien yritysten välinen sopimus voi vaikuttaa jäsenvaltioiden väliseen kauppaan, ei johda yhteisön oikeuden yksinomaiseen soveltamiseen.

52 Kun otetaan nimittäin huomioon yhteisöjen tuomioistuimen jo katsomalla tavalla, että yhteisön kilpailusääntöjen soveltamisala ei ole sama kuin kansallisten kilpailusääntöjen, ainoastaan siitä, että yhteisön lainsäätäjä on sovittanut yhteen yhteisön maatalouspo-

litiikan ja yhteisön kilpailupolitiikan tavoitteet EY 36 artiklalla ja asetuksella N:o 26 ei välttämättä seuraa, että kansallisen kilpailulainsäädännön soveltaminen olisi aina ristiriidassa EY 36 artiklan ja asetuksen N:o 26 kanssa (ks. em. asia Milk Marque ja National Farmers' Union, tuomion 66 kohta).

53 Erityisesti asetuksen N:o 26 2 artiklan 2 kohdan tulkinnan osalta, kuten julkisasiamies on todennut ratkaisuehdotuksensa 87 kohdassa, on myös todettava, että komission, jolla on kelpoisuus todeta, mihin sopimuksiin, päätöksiin ja menettelyihin 2 artiklan 1 kohdan poikkeusta sovelletaan, yksinomaisen toimivallan seurauksena ei myöskään ole kansallisen kilpailuoikeuden soveltamisen estäminen.

54 Asetuksen N:o 26 2 artiklan 2 kohdan tarkoituksena on nimittäin pelkästään määrittää viranomainen, jolla on toimivalta soveltaa yhteisön kilpailuoikeutta.

55 On kuitenkin huomautettava, että kun kansalliset kilpailuviranomaiset toimivat alalla, jota kyseisen alan yhteinen markkinajärjestely koskee, niiden on pidättäydyttävä kaikista sellaisista toimenpiteistä, jotka saattaisivat poiketa yhteisestä markkinajärjestelystä tai vahingoittaa sitä (ks. em. asia Milk Marque ja National Farmers' Union, tuomion 94 kohta).

56 Lisäksi sekä EY 81 artiklan 1 kohdan että kansallisen kilpailulainsäädännön aineelliseen soveltamisalaan kuuluvassa tapauksessa kansalliset viranomaiset eivät saa tehdä päätöksiä, jotka ovat komission päätöksen kanssa ristiriidassa tai jotka voivat aikaansaada tällaista ristiriitaa koskevan vaaran (ks. vastaavasti asia C-344/98, Masterfoods ja HB, tuomio 14.12.2000, Kok., s. I-11369, 51 ja 52 kohta).

57 Tästä syystä on todettava, että kansallisilla kilpailuviranomaisilla on toimivalta tarkastaa ja näin ollen kieltää asetuksen N:o 136/66 12 a artiklan soveltamisalan ulkopuolella toteutettu ja rahoitettu oliiviöljyn varastointimekanismi, joka saattaa vaikuttaa yhteisön markkinoihin, ellei tämän tuomion 55 ja 56 kohdassa mainittujen edellytysten noudattamisesta muuta johdu.

58 Kaiken edellä esitetyn perusteella neljänteen ja viidenteen kysymykseen on vastattava, että siltä osin kuin kansalliset kilpailuviranomaiset pidättäytyvät toteuttamasta yhtäältä minkäänlaisia toimenpiteitä, jotka saattavat poiketa oliiviöljyn yhteisestä markkinajärjestelystä tai vahingoittaa sitä, ja toisaalta tekemästä päätöksiä, jotka ovat komission päätöksen kanssa ristiriidassa tai jotka voivat aikaansaada tällaista ristiriitaa koskevan vaaran, ne voivat soveltaa kansallista kilpailulainsäädäntöä sopimukseen, joka voi vaikuttaa oliiviöljymarkkinoihin yhteisön tasolla.

Oikeudenkäyntikulut

59 Pääasian asianosaisten osalta asian käsittely yhteisöjen tuomioistuimessa on välivaihe kansallisessa tuomioistuimessa vireillä olevan asian käsittelyssä, minkä vuoksi kansallisen tuomioistuimen asiana on päättää oikeudenkäyntikulujen korvaamisesta. Oikeudenkäyntikuluja, jotka ovat aiheutuneet muille kuin näille asianosaisille huomautusten esittämisestä yhteisöjen tuomioistuimelle, ei voida määrätä korvattaviksi.

Näillä perusteilla yhteisöjen tuomioistuin (toinen jaosto) on ratkaissut asian seuraavasti:

1) Osakeyhtiö, jonka osakkaina on suurimmaksi osaksi öljyntuottajia, öljynpuristamoita sekä oliivinviljelijöiden osuuskuntia ja jonka osakkeiden loppuosa on rahoitusyhtiöillä, voi sisältyä rasva-alan yhteisestä markkinajärjestelystä 22.9.1966 annetun neuvoston asetuksen N:o 136/66/ETY, sellaisena kuin se on

muutettuna 20.7.1998 annetulla neuvoston asetuksella (EY) N:o 1638/9812, 12 a artiklassa tarkoitetun elimen käsitteeseen, ja se voidaan valtuuttaa tekemään oliiviöljyn yksityistä varastointia koskeva sopimus tämän artiklan nojalla edellyttäen, että tässä säännöksessä tarkoitetut edellytykset täyttyvät.

2) **”Valtion antama hyväksyntä”, joka elinten on asetuksen N:o 136/66, sellaisena kuin se on muutettuna asetuksella N:o 1638/98, 12 a artiklan mukaan saatava, voidaan hankkia kansalliselle kilpailuviranomaiselle esitetyllä yksittäisellä poikkeuslupahakemuksella (”valtuutus”) edellyttäen, että näillä viranomaisilla on tehokkaat keinot sen varmistamiseksi, että hakemuksen esittänyt elin soveltuu oliiviöljyn yksityiseen varastointiin laissa säädettyjen edellytysten mukaisesti.**

3) **Oliiviöljyn ostamiseksi ja varastoimiseksi yksityisesti toteutettu ja rahoitettu mekanismi, johon ei sovelleta asetuksen N:o 136/66, sellaisena kuin se on muutettuna asetuksella N:o 1638/98, 12 a artiklassa tarkoitettua hyväksymismenettelyä, ei ole kyseisen säännöksen vastainen.**

4) **Siltä osin kuin kansalliset kilpailuviranomaiset pidättäytyvät toteuttamasta yhtäältä minkäänlaisia toimenpiteitä, jotka saattavat poiketa oliiviöljyn yhteisestä markkinajärjestelystä tai vahingoittaa sitä, ja toisaalta tekemästä päätöksiä, jotka ovat ristiriidassa Euroopan yhteisöjen komission päätöksen kanssa tai jotka voivat aikaansaada tällaista ristiriitaa koskevan vaaran, ne voivat soveltaa kansallista kilpailulainsäädäntöä sopimukseen, joka voi vaikuttaa oliiviöljymarkkinoihin yhteisön tasolla.**

Allekirjoitukset